АКАДЕМІЇ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

РОЗГЛЯНУТО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні вченої ради
Академії праці, соціальних відносин і туризму

Протокол № 1
від 30 серпня *2022 р.*

Голова вченої ради

_____ **В. Сухомлин**

НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ НАУК

в докторантурі Академії праці, соціальних відносин і туризму за спеціальністю **053 «Психологія»**

Галузь знань – ***05 «Соціальні та поведінкові науки»***
Термін навчання – 2 роки
Форми навчання – денна, заочна

КИЇВ 2022

ЗМІСТ

1.	Загальна характеристика (спрямованість, профіль) наукової програми підготовки докторів наук за спеціальністю 053 «Психологія»	3
2.	Мета і завдання наукової програми	3
3.	Зв’язок наукової програми з тематикою науково-дослідної роботи Академії	5
4.	Зміст наукової програми	5
5.	Атестація докторанта	6
6.	Науково-дослідна робота докторанта	7
7.	Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості наукової підготовки докторів наук	8
8.	Результати науково-дослідної роботи докторантів	9
9.	Загальні та фахові компетентності випускників докторантури спеціальності “Психологія”	10

1. Загальна характеристика (спрямованість, профіль) наукової програми підготовки докторів наук за спеціальністю 053 «Психологія»

Наукова програма (НП) розроблена та впроваджена у вищому навчальному закладі "Академії праці, соціальних відносин і туризму", призначена для підготовки ***докторів психологічних наук***, які здійснюють свою діяльність у міністерствах, відомствах, асоціаціях, підприємствах, організаціях різних форм власності та підпорядкування:

за спеціальністю	***053 «Психологія»*** (код і найменування спеціальності)
галузі знань	***05 «Соціальні та поведінкові науки»*** (код і найменування галузі знань)
кваліфікації	***доктор психологічних наук*** (назва кваліфікації)
з узагальненим об'єктом діяльності	***вища освіта; психологія; науково-дослідна діяльність; науково-педагогічна діяльність***
з нормативним терміном навчання	***2 роки на основі науково-освітнього ступеня доктор філософії*** (років)

Нормативно-правовою базою програми підготовки докторів наук виступають:

- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII
- Постанова Кабінету Міністрів України про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23 березня 2016 р. № 261
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266

- Доктор наук – науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти. Ступінь доктора наук присуджується Академією в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної наукової програми та підготовки і публічного захисту докторської дисертації у спеціалізованій вченій раді.

- Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється: в докторантурі Академії за очною (денною) формою навчання; шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.
- Нормативний строк підготовки доктора наук в докторантурі Академії становить два роки.
- Підготовка в докторантурі Академії передбачає виконання докторантом відповідної наукової програми Академії за спеціальністю "Психологія" та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей у наукових збірниках або журналах, які реферуються в міжнародних наукометричних базах Scopus, Web of Science та інших.

2. Мета і завдання наукової програми

Метою НП підготовки докторів наук за спеціальністю «Психологія» є розвиток загальних та фахових компетентностей щодо забезпечення підготовки кадрів найвищої кваліфікації для проведення досліджень стосовно фундаментальних проблем вивчення психологічної реальності та психології носіїв психіки та соціальних суб'єктів; методологічного аналізу психологічних теорій та концепцій, розробки дослідницької та прикладної методології, методів наукової психологічної роботи та практичної впровадження отриманих результатів дослідження.

До основних завдань НП підготовки докторів наук за спеціальністю «Психологія» належать:

1. Поглиблення теоретичної та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності докторанта.
3. Вдосконалення практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах.
4. Формування вмінь та навичок науково-дослідної діяльності для вирішення соціально-психологічних проблем особистості і суспільства на найвищому рівні.
5. Досягнення високого рівня аналітичної спрямованості результатів науково-дослідної діяльності.
6. Вдосконалення навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо.
7. Досягнення високого рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.
8. Досягнення високого рівня професійної підготовки за спеціальністю «Психологія» з метою здійснення наукових досліджень.

3. Зв'язок наукової програми з тематикою науково-дослідної роботи Академії

Науково-дослідна робота професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів і студентів є невід'ємною складовою освітньої діяльності Академії, що здійснюється відповідно до закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", а також згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

Підготовка дисертаційних робіт за НП підготовки докторів наук в докторантурі Академії за спеціальністю 053 «Психологія» за визначеними спеціалізаціями здійснюється на кафедрі психології та соціальної роботи.

Науковій спеціальності **"053 *Психологія"*** відповідає наступний перелік ***спеціалізацій***, за якими здійснюється підготовка докторантів:

19.00.03 – психологія праці; інженерна психологія.
19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи.
19.00.09 – психологія діяльності в особливих умовах
19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія

Напрями досліджень та їх зміст відповідають паспорту кожної з означених спеціальностей, затверджених Міністерством освіти і науки України.

4. Зміст наукової програми

Наукова програма передбачає:

4.5. Підготовку публікацій у фахових виданнях.

4.6. Участь у науково-практичних заходах різного рівня (закордонних, міжнародних, всеукраїнських, регіональних семінарах, конференціях, конгресах) з метою апробації результатів дослідження.

4.7. Підготовку та захист дисертаційної роботи за рукописом або монографією.

Науково-дослідна робота разом із самостійною теоретичною підготовкою забезпечує четвертий рівень вищої освіти, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідної діяльності за програмою підготовки доктора наук.

5. Атестація докторанта

Атестація докторантів здійснюється відповідно до індивідуального наукового плану підготовки докторів наук за спеціальністю 053 «Психологія». В процесі підготовки докторів наук використовують одну форму атестації - підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Академії підсумкова атестація

випускників, що завершують навчання за науковими програмами доктора наук, є обов'язковою.

2. Науковий план, передбачає проведення підсумкової атестації докторантів за кожний рік навчання з дотриманням графіку науково-дослідної роботи докторанта.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня наукової підготовки випускників докторантури вимогам наукової програми доктора психологічних наук

Підсумкова атестація здобувачів наукового ступеня доктора наук зі спеціальності 053 «Психологія» здійснюється спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації докторанта до захисту визначається науковим консультантом (за наявності) або консенсусним рішенням двох консультантів (за умови спільного наукового керівництва).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання докторантом його індивідуального наукового плану та передхахист дисертаційної роботи на міжкафедральному семінарі.

6. Науково-дослідна робота докторанта

Система науково-дослідної роботи докторантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно здійснювати науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання і самостійно приймати управлінські рішення. Науково-дослідна робота докторанта здійснюється під керівництвом наукового консультанта та передбачає:

- Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в докторантурі.
- Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим консультантом та затверджується вченою радою Академії протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до докторантури Академії.
- Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем ступеня доктора психологічних наук і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Форма та зміст науково-дослідної діяльності докторанта передбачає виконання індивідуального плану роботи (таблиця 2)

Таблиця 2

Форма та зміст
науково-дослідної діяльності докторанта

№ п/п	Форма та зміст науково-дослідницької діяльності докторанта	Термін виконання
1.	Завершення науково-дослідницької роботи з обраної спеціальності, оформлення та захист наукових досягнень у вигляді дисертації в спеціалізованій вченій раді	I-II роки докторантури
2.	Завершення науково-дослідницької роботи з обраної спеціальності, оформлення та захист наукових досягнень за результатами опублікованої монографії в спеціалізованій вченій раді	I-II роки докторантури
3.	Завершення науково-дослідницької роботи з обраної спеціальності, оформлення та захист наукових досягнень за результатами наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, затверджених МОН України, в спеціалізованій вченій раді	I-II роки докторантури
4.	Затвердження Вченою радою факультету/ Академії тематики(напрямку) наукових досліджень з обраної спеціальності (тема дисертації/назва монографії/цикл статей)	упродовж місяця після зарахування
5.	Наявність не менше 20 статей у фахових періодичних виданнях з обраної спеціальності, серед яких 4 статті мають бути опубліковані в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах	Кінець другого року докторантури
6.	Презентація наукових досягнень на вітчизняних, міжнародних та закордонних наукових, науково-практичних конгресах, конференціях, семінарах. Публікація матеріалів та тез доповідей за результатами участі у роботі наукових конференцій	I-II роки докторантури
7.	Стажування у закордонних та вітчизняних університетах, інститутах (наукових установах)	I-II роки докторантури (за необхідності)

7. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості наукової підготовки докторів наук

З метою забезпечення якості наукової підготовки докторів наук в докторантурі Академії за відповідними спеціалізаціями передбачається впровадження і реалізація комплексної системи підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

– публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків докторанта та написані згідно з вимогами до наукових фахових публікацій; публікація статей у провідних українських і зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus, Copernicus та ін.) та засвідчують високий рівень та актуальність виконаних досліджень (відповідно до чинних вимог МОН України, має бути опубліковано не менше 20 статей у наукових фахових виданнях, у тому числі 4 статті в міжнародних наукових журналах та наукових виданнях України включених до міжнародних наукометричних баз);

– опрацювання методології та методики науково-дослідної роботи та узагальнення практичного досвіду з досліджуваних проблем, пошук і опрацювання оригінальних наукових та інформаційних джерел, проведення власних емпіричних досліджень, що є підґрунтям забезпечення якісної складової одержаних наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації;

– апробація результатів науково-дослідної роботи під час проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій за відповідною тематикою, обговорення матеріалів дослідження на науково-методичних семінарах і круглих столах із залученням провідних фахівців зі спеціальності, публікація тез виступів і написання статей за напрямом дисертаційної роботи;

– зовнішнє рецензування і ретельний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, а також наукові журнали, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення наявних проблем за тематикою дослідження;

– перевірка наукових статей і дисертаційної роботи на відсутність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження в частині підтвердження індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, вагомості отриманих теоретичних і/або експериментальних результатів для розвитку певної галузі науки тощо;

– підсумкова атестація докторантів. За результатами попередньої експертизи (рецензування) загального стану і ступеню готовності дисертаційної роботи, приймається рішення щодо допуску докторанта до

процедури попереднього захисту та публічного захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальністю «Психологія»;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує наявність теоретичної та практичної цінності роботи, її виконання на належному науковому рівні як закінченого самостійного наукового дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливу наукову задачу загальнонаціонального, міжнародного значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку певної галузі науки.

8. Результати науково-дослідної діяльності докторантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати науково-дослідної діяльності докторантів означають набуття ними високого рівня теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, вирішення комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Основні результати науково-дослідної діяльності докторантів мають бути представлені такими складовими:

1. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою і між кафедральним семінаром до захисту у спеціалізованій вченій раді.

2. Публікація за темою дисертації не менше 20-ти статей у наукових фахових виданнях, з яких не менше 4 статей має бути опубліковано у міжнародних наукових виданнях, або виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз.

6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі вітчизняних та міжнародних наукових та науково-практичних конференцій.

7. Впровадження результатів науково-дослідної роботи у практичну діяльність установ та організацій – не менше 3-х.

9. Загальні та фахові компетентності випускників докторантури спеціальності “Психологія”

- Загальні компетентності докторанта

Інструментальні компетентності:

– здатність до аналізу концептуальних засад наукового підходу до розробки та здійснення теоретико-експериментальних досліджень в психології;

- здатність до організації і планування теоретичних, емпіричних та експериментальних досліджень з позицій наукового підходу;
- знання і уміння формулювати та вдосконалювати зміст наукових категорій загалом та при аналізі результатів досліджень;
- володіння вміннями та навичками для створення методології дослідження (визначення проблемної області, предмету, об'єкту і т.д., побудова концептуальної моделі явища, категорії);
- володіння навичками розробки та обґрунтування методів дослідження, пов'язуючи теоретико-методологічні основи роботи з методикою емпіричного дослідження;
- знання іноземних мов на високому рівні при опрацюванні іншомовних джерел наукової інформації;
- вміння та навички представлення результатів наукового дослідження у публікаціях в наукометричних, реферованих виданнях, в тому числі іноземною мовою, в тому числі в закордонних журналах та збірниках.

Міжособистісні компетентності:
- вміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності;
- мати високо сформовану систему практичних вмінь та навичок ефективного здійснення діяльності дослідника, викладання психологічних дисциплін;
- мати досконалі навички спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю, уміти слухати та сприймати думки інших;
- розуміти та застосовувати етичні зобов’язання при опонуванні до виступів доповідачів;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на наявні у докторанта знання.

Системні компетентності:
- здатність генерувати наукові ідеї та застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання інших (студентів, магістрантів, аспірантів);
- здатність критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння розробляти та реалізовувати наукові проекти у відповідній сфері наукової діяльності.

- Фахові компетентності докторанта спеціальності “Психологія”

- досконале знати методів математичної обробки даних у психологічних дослідженнях (пакет статистичної обробки даних у соціальних науках SPSS);
- використовувати принципи та методологію наукового підходу в організації та проведенні теоретико-експериментальних психологічних досліджень;
- застосовувати методологічні принципи сучасної психології для розробки концептуальної моделі та побудови наукового дослідження;
- вміти аналізувати та використовувати дослідницькі традиції та розробляти нові теоретико-методологічні підходи в психології;
- володіти навичками для вибудовування методології психологічного дослідження (визначати проблемну область, предмет, об'єкт та ін.);
- досконало володіти навичками для обґрунтування методів дослідження, пов'язуючи теоретико-методологічні основи роботи з методикою емпіричного та експериментального дослідження;
- знати наукові школи психологічного спрямування, їх методологію, зміст та принципи;
- вміти застосовувати методологію наукового пізнання; загальнонаукові методи системного, функціонального і статистичного аналізу в дослідженнях фахового психологічного спрямування;
- вміти здійснювати пошук, аналіз та інтерпретацію новітніх інформаційних джерел, постійне підвищувати фахову компетентність дослідника;
- визначати можливості для побудови наукового психологічного дослідження, володіти навичками відбору теоретичних методів, експериментального дослідження, методів математичної обробки емпіричних даних;
- створювати та пояснювати нові психологічні знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями у психологічному знанні, готувати та розміщувати наукові публікації;
- демонструвати систематичне сприйняття та розуміння корпусу знань, які містяться в науковій та прикладній психології та є складовою професійної психологічної практики.

Програма розглянута на засіданні кафедри психології та соціальної роботи
Протокол №1 від __28 серпня___ 2022 р.

Завідувач кафедри _____Л.Є. Бегеза

«Погоджено»
проректор з наукової роботи _____ Г.А. Пріб